

İki gün süren konferansa EAGÜ'lerden 27'si bakan düzeyinde katılım gerçekleşti. Konferansta, BM 61. Genel Kurul Başkanı Haya Rashed Al Khalifa'nın yanı sıra, UNDP Başkanı Kemal Derviş, BM Ticaret ve Kalkınma Konferansı Genel Sekreteri Supachai Panitchpakdi, Gıda ve Tarım Örgütü Genel Direktörü Jacques Diaouf, BM Afrika Ekonomik Komisyonu İcra Sekreteri Abdoulie Janneh, Dünya Ticaret Örgütü Genel Direktör Yardımcısı Valentine Rugbawiza ve Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü'nden yetkililer de yer aldı.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER EN AZ GELİŞMİŞ ÜLKELER BAKANLAR KONFERANSI

Küreselleşmenin en az gelişmiş ülkeler yararına işletilmesi

→ **Hazırlayan: Gülder DEMİR -** gulder.demir@dunya.com

Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah Gül, en az gelişmiş elli ülkede yaşayan 600 milyondan fazla insanın yaşam koşullarının iyileştirilmesinin, bu amaçla oluşturulacak etkili politikalara bağlı olduğunu ifade etti

Birleşmiş Milletler (BM) tarafından her yıl düzenlenen "Küreselleşmenin En Az Gelişmiş Ülkeler Dışişleri Bakanları Konferansı" bu yıl Türkiye'nin ev sahipliğinde 9 temmuzda İstanbul Conrad Otel'de yapıldı. Küresel dünyada "zengin-yoksul" çekişmesinde En Az Gelişmiş Ülkeler'in (EAGÜ) nasıl kurtulacağına ilişkin tartışmaların yer aldığı konferansın açılış konuşmasını Dış İşleri Bakanı Abdullah Gül yaptı. İki gün süren konferansın açılışında konuşan Gül konferansın, en az gelişmiş ülkelerin yararına işletilmesi yönündeki amacının herkes için güçlü bir öncelik taşıdığını vurguladı. Türkiye'nin bu konferansa ev sahipliği yapma kararının, aynı zamanda en az gelişmiş ülkeleri destekleme konusundaki kararlılığının bir kanıtı olduğunu vurgulayan Gül, "Karşılaştığınız zorluklar, izlediğiniz hedefler, dış politika gündemimizde önemli bir yere sahiptir. Bu konferansı, birbirimizin ihtiyaçlarını daha iyi anlamak için bir fırsat olarak değerlendirmekteyiz" dedi.

Abdullah Gül, konferanstan aynı zamanda en az gelişmiş ülkelere yönelik politikalarını geliştirmekte faydalanmayı ümit ettiklerini söyledi. Küreselleşmenin getirdiği zorluklarla başa çıkmanın ve fırsatlarından yararlanma kapasitesinin güç bir iş olduğunu ve bunun en az gelişmiş ülkeler için daha bir güçlük arz ettiğini belirten Gül, mevcut kapasitenin geliştirilmesinin, bu yönde başarılı bir gidişin temel unsurlarından olduğunu ifade etti. Dışişleri Bakanı Gül konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Elli az gelişmiş ülkede yaşayan 600 milyondan fazla insanın yaşam koşullarının iyileştirilmesi, bu amaçla oluşturulacak etkili politikalara bağlıdır. Ancak bu,

En Az Gelişmiş Ülkelerin Ortak Özellikleri

"En Az Gelişmiş Ülke" kategorisine girmek için başlıca üç kıstas esas alınıyor:

a) Fert başına düşen yıllık gayri safi milli hâsılanın 750 dolardan aşağı olmaması,

b) Beslenme, sağlık ve eğitim kıstaslarına göre insan kaynaklarının yetersiz bulunması,

c) Tarım üretiminde ve ihracatta istikrarsızlık gibi nedenlerle ekonomik kırılganlık.

EAGÜ'lerin hepsinde değilse bile birçoğunda ileri derecede fakirlik, politik yolsuzluk, siyasi ve sosyal istikrarsızlık gözlemleniyor. Bazılarına iç savaş ve sosyal çatışmalar hüküm sürüyor. Halen EAGÜ'ler içinde en kötü durumda olan ülke olarak Nijerya'yı saymak mümkün.

Dünyanın en geri kalmış elli ülkesi, dünya nüfusunun yüzde on dördünü barındırırken toplam gelirin yalnızca yüzde dördüne sahip. Elliler arasında Malawi, Orta Afrika Cumhuriyeti gibi ülkelerde ortalama yaşam süresi kırkın biraz üzerinde. Bu ülkelerin eğitim alanında da büyük sorunları var. AIDS de, söz konusu elli ülkede oldukça yüksek. Az gelişmiş ülkelerde yüzde 0,5 olan AIDS'li oranı en az gelişmiş elli ülkede ortalama yüzde üçtür.

her şeyden önce en az gelişmiş ülkelerin kendi sorumluluğudur. Büyüme ve kalkınma yönünde en uygun yollar, söz konusu koşullarda yaşayan ve kendi ülke gerçeklerini en iyi bilenler tarafından tespit edilmelidir. Ancak küresel ortamda hiçbir ülke yalnız bırakılmamalıdır."

Bu konuda hükümet dışı ortaklar, STK'ler ve özel sektörün katkısının aynı ölçüde önemli olduğunu vurgulayan Gül, "Uluslararası toplumun en az gelişmiş ülkelere yönelik resmi kalkınma desteği bağlamındaki taahhüdü ve hedefleri de yerine getirilmelidir. İkili ve çok taraflı borçların silinmesi ve Dünya Ticaret Örgütü DOHA Çalışma Programı'nın hızlandırılmasından oluşan adımlar yine bu süreçte çok önemlidir" dedi.

TÜRKİYE'NİN KATKISI

Türkiye'nin bu zorlukların etkilerini hafifletmek için neler yaptığına da değinen Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Gül, Türkiye'nin her şeyden önce adil, kapsamlı ve sürdürülebilir bir kalkınmanın sağlanmasını istediğini, ikinci olarak bu sorumluluğun mali kaynaklar sağlamaktan ibaret olmaması, uluslararası ekonomik sistemdeki dengesizliklerin giderilmesi gerektiğine inandığını söyledi.

Mali kaynakların yanı sıra en az gelişmiş ülkelerin endişelerine cevap veren siyasi iradeye de

ihtiyaç duyulduğunu vurgulayan Gül, gelişmekte olan bir ülke durumundaki Türkiye'nin, uluslararası toplumun bu konuda dikkatini çekmeye ve bilincini artırmaya çalıştığını, ancak kalkınma sorunlarına ilişkin küresel yaklaşımın değişiminin daha kapsamlı bir çaba ve işbirliği gerektirdiğini vurguladı.

Türkiye Kalkınma ve İşbirliği İdaresi'nin (TİKA) bu konudaki çalışmalarından da bahseden Gül, kurumun, 1992 yılından beri yardımların ihtiyacı olan ülkelere iletilmesinde önemli bir rol oynadığını, Orta Asya'dan Balkanlar'a, Orta Doğu'dan Afrika'ya, Asya Pasifik'ten Latin Amerika'ya kadar birçok kardeş ülkede projeler gerçekleştirdiğini anlattı.

TİKA'nın 22 ofisiyle çeşitli bölgelerde birçok ülkenin kalkınmasına katkıda bulunduğuna vurgu yapan Gül, en az gelişmiş ülkeler, denize çıkışı olmayan en az gelişmiş ülkeler ve gelişmekte olan küçük ada devletlerindeki projelerin TİKA aracılığıyla uygulanması için on beş milyon dolar tutarında bir fon tahsis edildiğini, bu yıl hükümetin bu fona beş milyon dolar daha ilave ettiğini söyledi.

ÜÇ YILDA 300 MİLYON DOLARLIK İNSANİ YARDIM

Gül, aynı zamanda "unutulmuş krizlere" özel önem verdiklerini belirterek, "Türkiye'nin ikili yardımlarının son yıllarda kayda değer artış gösterdiğini belirtmekten memnuniyet duymaktayım. Bu yardımlar, son üç yıl içinde 300 milyon dolara ulaşmıştır. Bu miktara STK'ların yardımları dâhil değildir. Türk Kızılayı ile çok sayıda STK tarafından yapılan yardımların miktarının hükümetinkini aştığını söylemekten ayrıca gurur duyuyorum" dedi.

Türkiye'nin ayrıca, 2004 yılından bu yana Dünya Gıda Programı aracılığıyla, gıda sıkıntısı çeken ülkelere 6,5 milyon dolarlık yardımda bulunduğunu, programın Afrika'daki kıtlığın giderilmesi yönündeki çabalarında başlıca donör ülkelerden olduğunu belirten Gül, en az gelişmiş ülkelerin ticari kapasitesinin oluşturulmasına da büyük önem verdiklerini ifade etti. Gül, "Türk hükümeti, en az gelişmiş ülkelere yönelik ticaretle bağlantılı teknik yardım için, entegre edilmiş çerçeve dayanışma fonuna bir milyon dolar katkıda bulunmaya karar vermiştir. Bunun, en az gelişmiş ülkelerin ticaret kapasitesinin artmasına katkıda bulunacağını umuyoruz. Türkiye, en az gelişmiş ülkelerin borçlarının hafifletilmesi için girişimleri desteklemektedir. Donör ülke olarak, IMF'nin yoksulluğun azaltılması kapsamındaki düzenlemelerini desteklemeye devam edeceğiz." dedi.

Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Gül, konuşmasının sonunda BM'ye, en az gelişmiş ülkelere ve BM Kalkınma Programına konferansın başarıyla düzenlenmesindeki rehberlikleri için şükranlarını iletirken, BM'nin diğer örgütlerine de konferansın düzenlenmesinde gösterdikleri yakın işbirliği için teşekkür etti.

En Az Gelişmiş Ülkeler (EAGÜ) Hangileri?

Dünyanın en fakir elli ülkesi ki bunların 34'ü Afrika, 15'i Asya Pasifik, biri Karayip (Haiti) ülkesi olarak bu grupta yer almaktalar. İstanbul'da yapılan konferansa katılan "En Az Gelişmiş Ülke" şunlar oldu:

Angola, Benin, Burkina Faso, Burundi, Cape Verde, Orta Afrika Cumhuriyeti, Çad, Komor, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Cibuti, Ekvatoryal Gine, Eritre, Etopya, Gambiya, Gine-Bisseu, Lesotho, Liberya, Madagaskar, Malawi, Mali, Moritanya, Mozambik, Nijer, Ruanda, Sao Tome weh Principe, Senegal, Siera Leone, Somali, Sudan, Tanzanya, Togo, Uganda, Zambiya weh Yemen Vanuatu, Tuvalu, Timor Adaları, Solomon Samoa, Nepal, Myanmar, Maldivler, Laos, Kiribati, Kamboçya, Butan, Banglaeş, Afganistan.

Küreselleşme 30 yıl sonra 50 ülkeyi silip atacak

Birleşmiş Milletler (BM) En Az Gelişmiş Ülkeler, Gelişmekte Olan Küçük Ada Ülkeleri ve Denize Çıkışı Olmayan Ülkeler Yüksek Temsilcisi Harriet Schmidt, "Küreselleşme son 30 yılda ticareti geliştirirken, ekonomik çıktıları artırırken ve küresel anlamda eşsiz bir zenginlik oluştururken, en az gelişmiş ülkeler küreselleşmenin faydalarından yararlanamadılar" dedi

Küreselleşmenin En Az Gelişmiş Ülkeler Yararına İşletilmesi" konulu BM En Az Gelişmiş Ülkeler Dışişleri Bakanları Konferansı'nda konuşan Schmidt, konferansın İstanbul'da düzenlenmesinin gerçekten sembolik bir anlamı olduğunu belirtti. Schmidt, yüzyıllar boyunca doğu ile batıyı, kuzeyle güneyi birbirine bağlayan, şairler, ressamlar, bilim insanları, müzisyenler, tüccarlar ve politikacılar için ilham kaynağı olan şehrin bu konferans için de esin verici ve yararlı tarihi dersler sunan bir şehir olabileceğini dile getirdi.

Schmidt, "Küreselleşme son otuz yılda ticareti geliştirirken, ekonomik çıktıları artırırken ve küresel anlamda eşsiz bir zenginlik oluştururken, en az gelişmiş ülkeler küreselleşmenin faydalarından yararlanamadılar" diyerek, toplam nüfusun yüzde on ikisini oluşturan bu ülkelerin, doğrudan yabancı yatırımın yüzde ikisinden de az bir kısmını aldığını ve bu yatırımların da petrol ve yer altı kaynakları açısından zengin ülkelerde yoğunlaştığını kaydetti.

AFRİKA'DA FAKİRLERİN SAYISI İKİYE KATLANDI

Son otuz yılda elli en az gelişmiş ülkeler 34'üne ev sahipliği yapan Afrika'da aşırı fakirlik içindeki insanların sayısının ikiye katlandığını söyleyen Schmidt, bu ülkeleri uluslararası piyasalara dâhil etmeye yönelik uluslararası girişimler düşünüldüğünde, bu kötüye gidişin daha da dik-

kat çekici olduğunu ifade etti.

Schmidt, en az gelişmiş ülkelerin küreselleşmeden yararlanamamalarının içeriden ve dışarıdan kaynaklanan bazı nedenleri bulunduğunu belirterek, sömürgecilik tarihinden kaynaklanan yapısal kısıtların nedenlerden biri olduğunu, ülkelerin aşırı yoksulluk, yetersiz finans kaynakları, yetersiz altyapı, insan kaynakları eksikliği, HIV/AIDS gibi hastalıklar nedeniyle sürdürülebilir büyüme elde edemediklerini anlattı.

AHLAKİ VE SİYASİ ZORUNLULUK

Öte yandan, tarihsel gelişimi itibariyle küreselleşmenin kural ve yapılarının, en az gelişmiş ülkelerin ve sürece sonradan dâhil olanların özel ihtiyaçlarını yansıtmadığını belirten Schmidt, şunları söyledi: "Eğer küreselleşmenin gücü önümüzdeki 30 yılda da sürerse, en az gelişmiş ülkeleri tamamen silip atacak. Bu nedenle uluslararası topluluğun en az gelişmiş ülkelerin sadece daha entegre bir dünya ekonomisinin yarattığı fırsatlardan yararlanmasını değil, aynı zamanda doğayı şekillendirmede daha hak sahibi bir rol oynamalarını sağlama konusunda ahlaki ve siyasi zorunluluğu var."

Schmidt, bu hedefi gerçekleştirmek için gerekli fikir, teknoloji ve kaynakların bulunduğuna, Brüksel programında bu konudaki gerekli politika ve önlemlerin belirlendiğini, ancak bu taahhütlerin gerçeğe dönüştürülmesini sağlayacak siyasi eylemin eksik olduğunu ifade ederek, Türkiye ve diğer kalkınma ortaklarının en az gelişmiş ülkeleri desteklemek için elle tutulur eylemlerde bulunmaya devam etmesini teşvik ettiğini belirtti.

Küreselleşmenin en az gelişmiş ülkeler yararına işletilmesinin, kalkınma yardımları, borç rahatlatmaları gibi küresel taahhütlerin gerçekleştirilmesini gerektirdiğini ifade eden Schmidt, "Eğer gerçek anlamda küresel bir topluluk oluşturmak istiyorsak, bu, hükümetler, çok taraflı kurumlar, özel sektör ve sivil kuruluşlar için temel bir ekonomik ve siyasi bir taahhüt olmalıdır" diye konuştu.

TARIM ÜRETİMİNE ÖNEM VERİLMESİ İSTENDİ

En az gelişmiş ülkeler adına Benin'in Dışişleri Bakanı Musa Affolabi Okanla konuştu. 2001-2010 yılları arasında en az gelişmiş ülkeler için BM tarafından oluşturulmuş acil eylem planının tatbikata geçirilmesi gerektiğini dile getirdi.

Okanla, en az gelişmiş ülkelerde irade ya da istek eksikliği olmadığını, cesur tedbirler alındığını anlatarak, ulusal çabaların önemini kabul ettiklerini, bütün uygun ekonomik ve siyasi stratejilere devam etmek, sürdürülebilir büyüme elde etmek istediklerini ifade etti.

"Ancak ortaklarımızın desteğiyle ülkelerimizin ekonomik zayıflamasını ortadan kaldırabiliriz ve halklarımızın yaşamını daha iyiye götürebiliriz" diyen Okanla, fakirliğin azaltılması için üretimin artırılması, tarım üretimine önem verilmesi gerektiğini vurguladı.

Okanla, ham maddelerin yerinde işlenmesi gerektiğine dikkati çekerek, en azından yarı mamul ürünlerin elde edilmesiyle daha fazla istihdam imkânı yaratılacağını ve uluslararası pazarlara daha rahat açılabileceklerini belirtti. Okanla, dolaysız dış yatırımlar ve özel iç yatırımların son derece zayıf kaldığına da dikkati çekerek, şunları söyledi:

"Giderek daha fazla kırılgan olan ekonomilerimizdeki enerji sorunu yükünü unutmamak lazım. Çok kaynaklarımız var. Rüzgâr ve güneş enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynaklarımız var. Bu önemli krizlerin üstesinden gelmek için çözümler bulunması gerek. Ülkelerimizin yeni oluşan endüstrisine destek verilmesi gerek. Dünya Ticaret Örgütü içindeki ticari müzakerelere tamamen katılmak, alınacak kararlara da katılmak istiyoruz. Ülkeler arasındaki meydana gelen sayısal uçurumun doldurulması lazım."

KÜRESELLEŞME ISTIRAP

Tanzanya eski Cumhurbaşkanı William Mkapa, açılışta yaptığı konuşmada küreselleşmenin en az gelişmiş ülkeler için "ıstırap" olduğunu vurgulayarak şunları söyledi:

"Hakaret etmek istemiyorum ama küreselleşme sürecinde etkin olanlar, 2. Dünya Savaşı'ndan zaferle çıkanlardır. Zaten, BM gibi kuruluşlar da o dönemde kurulmadı mı? Onlar, Afrika gibi yerleri sömürdüler. Az gelişmiş ülkelerin bağımsızlıkları çok sonradan akıllara geldi. Küreselleşme, kuzeydeki kalkınmış ülkelerle olmakta. Onlar da kendi şirketlerinin menfaatlerini düşünüyorlar. Zaman geçtikçe, uluslararası toplumun bize yardım vaatlerini yerine getirmediğini düşünüyorum. Ortada çifte standart vardır.

İki sene önce cumhurbaşkanlığından emekli oldum ama hiçbir şey değişmedi. Biz eziyet çekiyoruz."

YARDIM SÖZLERİ TUTULMUYOR

Konferansın açılış oturumunda son sözü UNDP Başkanı Kemal Derviş aldı. Sözlerine, "Tanzanya eski Cumhurbaşkanı Mkapa çok çok haklı" diyerek başlayan Derviş, EAGÜ'lere yardımlar konusunda en gelişmiş ekonomiye sahip G-8 ülkelerinin zirvesi dahil birçok uluslararası toplantıda sözler verildiğini ancak bu sözlerin yerine getirilmediğini söyledi.

Uluslararası birçok toplantıda EAGÜ'lere yardım sözü verilmesine karşın, yardımların azaldığından yakınan Derviş, bu ülkeler için çabaların iki katına çıkarılmasını istedi. Liberal piyasaların hâkim olduğu zengin ülkelerde, kalkınma adına çok sıkı tedbirler alındığını anlatan Derviş, böylelikle kalkınmakta olan bütün ülkelerin imkânlarının kısıtlandığını söyledi. Derviş, ülkelerin göç politikalarının da az gelişmiş ülkelere yardım stratejisinden yoksun olduğunu söyledi ve bu politikaların yeniden gözden geçirilmesini istedi.

Derviş'in dikkat çektiği bir diğer konu, "iklim değişikliği ve küresel ısınma" oldu. Zengin ülkelerin atmosferdeki karbonun yüzde 70'inden sorumlu olduğunu anlatan Derviş, iklim değişikliği ile mücadelenin en az gelişmiş ülkeleri etkilemeyecek şekilde yapılmaması gerektiğini dile getirdi. Derviş, UNDP olarak her ülkenin kendi ihtiyaçları doğrultusunda kendi ulusal kalkınma programını hazırlamasını istediklerini de sözlerine ekledi.

DEİK EN AZ GELİŞMİŞ ÜLKELER BAKANLAR KONFERANSI'NDA ÇALIŞMA KAHVALTISI DÜZENLEDİ

Avantajlı olan dezavantajlı karşısında duyarsız kalamaz...

TOBB ve DEİK Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, "Gelişmiş ülkelerin çeşitli toplantı ve zirvelerde söz verdikleri yardımları ve yapısal taahhütleri yerine getirmemeleri vicdanları yaralamaktadır" dedi

Türkiye'nin ev sahipliğinde gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler En Az Gelişmiş Ülkeler Dışişleri Bakanları Konferansı kapsamında Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) tarafından bir çalışma kahvaltısı düzenlendi. Kahvaltıya, 47 ülkeden dışişleri bakanları, Devlet Bakanı Kürşat Tüzmen, TOBB ve DEİK Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu ve BM Kalkınma Ajansı Başkanı Kemal Derviş katıldı.

Küreselleşme sürecinin yarattığı engeller ve aksaklıklarla mücadele etmenin, sadece Birleşmiş Milletlerin (BM) ya da bazı gelişmiş ülkelerin sorunu olmadığını vurgulayarak konuşmasına başlayan TOBB ve DEİK Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, "Türk iş dünyası olarak, ülkemizin bu konferansı Birleşmiş Milletlerle birlikte düzenleme konusunda gösterdiği hassasiyeti büyük memnuniyetle karşıladığı-

mızı belirtmek istiyorum" dedi.

Dünya nüfusunun yüzde on dördünü barındıran ülkelerin dünya gelirinden sadece yüzde dörtlük bir pay almasının kabul edilebilir bir durum olmadığına dikkat çeken Hisarcıklıoğlu, önde gelen sanayileşmiş ülkelerin, 2005'de kalkınma yardımlarını 2010'a kadar iki kat artırma sözünü verdikleri halde bu yardımları son iki yılda yüzde beş oranında azaltmış olduklarını ifade etti.

SÖZ VERİLEN YARDIMLAR YERİNE GETİRİLMİYOR

TOBB ve DEİK Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Türkiye'nin, dezavantajlı konumdaki ülkelere yaptığı karşılıksız kalkınma ve insani yardım miktarını her geçen yıl belirgin şekilde artırmakta olduğunu belirterek şöyle konuştu:

"Bu yardımlar 2003 yılında 66 milyon dolarken, 2004'te 339, 2005'te 601, 2006 yılında ise 780 milyon dolara yükselmiştir. 2007'nin sonunda ise bir milyar doları geçecektir. Bu miktarlar sadece devlet eliyle ulaştırılan yardımları kapsamaktadır. Sivil toplum örgütlerimiz de son yıllarda yardımlarını artırmışlardır. Pek çok ülkede tarım, sulama, eğitim, sağlık, kadın gibi konularda projeler Türkiye tarafından yürütülmektedir. Avrupa Birliği, yeni üye devletlerden 2010 yılı için gayrı safi milli hâsılalarının binde yedisini ayırmalarını sağlamalarını isterken, Türkiye bu oranı daha 2005 yılında yakalamış ve geçmiştir. Gelişmiş ülkelerin çeşitli toplantı ve zirvelerde söz verdikleri yardımları ve yapısal taahhütleri yerine getirmemeleri vicdanları yaralamaktadır."

TOBB ve DEİK Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, işleyen bir pazar ekonomisine sahip olmak, küresel serbesti demek avantajlı olanın dezavantajlı olan karşısında duyarsız kalabileceği anlamına gelmemesi gerektiğini vurguladı. Hisarcıklıoğlu, Türk özel sektörünün en az gelişmiş ülkelerin kalkınmasına büyük önem verdiğini belirterek, bu ülkelerle düşük seviyelerde seyreden ticaret hacminin de önümüzdeki yıllarda karşılıklı olarak artmasını temenni ettiği konuşmasını şöyle sürdürdü: "Diğer taraftan Türk firmalarının bu ülkelerde yatırım yaptıklarını görüyoruz. Örneğin son üç yılda Sudan'da yatırım yapan firmalarımızın sayısı 120'ye, yatırımların tutarı ise 200 milyon dolara ulaşmıştır. Türk müteahhitlerinin en az gelişmiş 50 ülkenin 34'ünün yer aldığı Afrika Kıtası'nda, 2003-2005 yılları arasında üstlendikleri proje miktarı, yüzde 62 oranında artış göstermiştir. 2006 yılında ise bir önceki yıla göre rekor bir artışla 2,3 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir."

AFRİKA ÜLKELERİ İLE BÖLGESEL İŞ KONSEYİ KURULACAK

Türk müteşebbislerinin yurtdışında yaptığı başarılı çalışmalar üzerine bilgi veren TOBB ve DEİK Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, "Dış ekonomik ilişkiler kurulu olarak, sizlerle iktisadi ilişkilerimizi güçlendirmek istiyoruz. Bu amaçla, sahranın güneyindeki Afrika ülkeleriyle, bölgesel bir iş konseyi kurma arzusundayız. Benzer bir yapılanmayı, Asya-Pasifik bölgesi için de uygulamaya koymayı düşünüyoruz. Zira artacak ticaret ve iktisadi aktivite, ekonomik ve sosyal sorunların çözümünün ve toplumsal refahın sağlanmasının, en sağlıklı çözümüdür" dedi.

TOBB ve DEİK Başkanı Hisarcıklıoğlu konuşmasının sonunda BM Kalkınma Örgütü gibi önemli bir kurumun başında, bir Türk vatandaşını Kemal Derviş'i görmekten duyduğu guru ifade ederek sözlerini şöyle noktaladı: "Sayın Kemal Dervişin başarılı çalışmalarına tanık olmak, bizleri son derece mutlu etmektedir. Sayın Derviş'in başkanlığı döneminde, yeni bin yıl kalkınma hedeflerinin adım adım gerçekleştirilmesi, kendisinin başarısını açıkça ortaya koymaktadır."

UNDP BAŞKANI KEMAL DERVİŞ:

"İnsanlarımızı yeterli ölçüde eğitemedik"

UNDP Başkanı Kemal Derviş "Türkiye, Türk parasının değerlenmesi ile alım gücü paritesine göre hesapladığımız zaman bile gerçekten tam manasıyla orta gelirli bir ülke, artık az gelişmiş ülke demememiz lazım."

→ **Hazırlayan: Gülder DEMİR -** gulder.demir@dunya.com

Türkiye'de bir dönem Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanı olarak görev yapan, şimdi yoksullukla mücadele ve temel altyapı gereksinimlerini karşılamak amacıyla Birleşmiş Milletler ülkelerinin katkılarıyla kurulup desteklenen, çeşitli altyapı ve sosyal projelere parasal yardımda bulunmanın yanında, bölgesel kalkınma projeleri de tasarlayan BM Kalkınma Programı'nın (UNDP) Başkanı olan Kemal derviş En Az Gelişmiş Ülkeler Toplantısı için İstanbul'aydı. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Başkanı (UNDP) Kemal Derviş ile , Türkiye'ye yönelik güncel sorunlar üzerine bir söyleşi gerçekletirdik.

● Kalkınma deyince ne anlaşılmalı?

Kalkınmayı bir cümlede tanımlayın deseniz, kalkınma çalışma çağında olan her insanın üretken olabilmesidir. Üretim alanının olması, insanların çalışabilmesi aynı zamanda üretken biçimde çalışmaları, yani verimliliğin yükseldiği bir ortamda çalışabilmeleri, çalışabilmek için yeterli eğitim almış olabilmeleri. Eğitimi olmayan bir insan çalışsa bu üretkenliği gösteremez.

Dolayısıyla kalkınma eğitimle, üretimle, üretkenlikle ilgili ve tabi kurumlarla ilgili. İnsanın tek başına çalışması mümkün değil, belki sanatkar tek başına üretebilir, çalışabilir. Her birey küçük büyük bir kurum içinde çalışıyor. Piyasa da bir kurumdur. KOBİ'nin bile belli bir kurumsal yapı içinde çalışmayı hedef alabilmesi gerekiyor. Hukuk sisteminin işlemesi gerekiyor. Mahkemelerin hızlı çalışması gerekiyor. Bütün bu kurumların işlediği bir ortama kalkınmış bir ortam diyebiliriz. İnsanların üretken olduğu, gerçekten yararlı şeyler yapıp, yararlı şeyler ürettiği bir toplum kalkınmış olur. Neticede kalkınmanın esas amacı nedir? Mutlu insanlar topluluğu yaratmak. Bu mutluluk içinde gelir düzeyi var, ama aynı zamanda özgürlük var, karşılıklı saygı, hoşgörü, sağlık ihtiyaçlarının iyi bir şekilde sağlanması var, kültürel ihtiyaçlar var, emniyet çok önemli yani keyfi bir devlet değil hukuk devleti. Bütün bunlar mutluluğun bence boyutları.

Gelir düzeyi bu saydıklarımın içinde önemli bir parça. Hiçbir alım gücü olmayan bir insanın mutlu olması zor, ama bu da yeterli değil. Mutluluk o anlamda kalkınmış olmak siyasi boyutları da içeriyor.

● **2006 BM İnsani Gelişme Endeksi'nde Türkiye 94. sırada yer aldı, sizin bu konudaki görüşünüz nedir?**

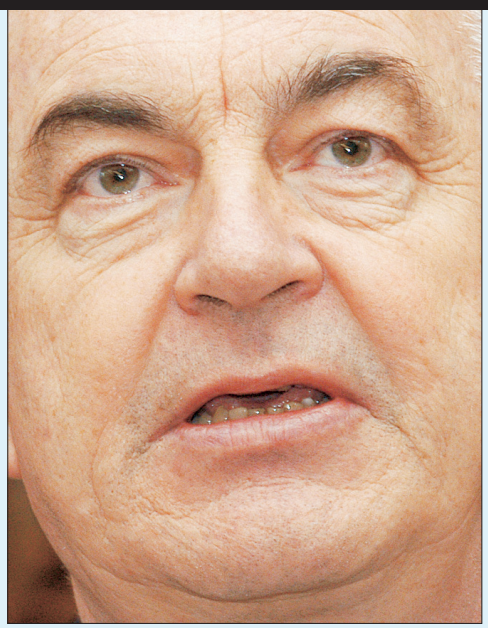
Bu sıra tabii çok sevindirici bir sıra değil. Bulgaristan, Romanya, birçok Akdeniz ülkesi bizim önümüzde. Bizim eğitimde hala ciddi eksikliklerimiz var. Son on yılda Türkiye hakikaten eğitimde belli bir mesafe kat edildi ama uzun yıllar insanlarımızı yeterli ölçüde eğitemedik. Belki de 60-70'li yılların en büyük eksikliği bu. Hâlâ okuma yazma oranı yavaş. Kızlarımızın eğitiminde ciddi sorunlar var. Sağlıkta da ciddi sorunlar devam ediyor. Anne ölümleri, doğan çocukların yaşayamaması gibi nedenlerle aslında gelir düzeyimizin daha altında bir insani gelişme endeksimiz var. Son yıllarda belli bir düzelme var fakat çok gecikmiş durumdayız. Örneğin bir Kore ile kıyasladığımızda Kore eğitim sorununu otuz yıl önce halletmiş. Biz yeni yeni sekiz yıllık eğitimi getiriyoruz bir an önce 12 yıl olmasında yarar var. Eğitimdeki eksiklik sağlığa da yansıyor.

● **Gelişmiş olan ülkeler, gelişmekte olan ülkeler, az gelişmiş ülkeler ve en az gelişmiş ülkeler diye sıraladığımızda Türkiye bunlar içinde nerede?**

Türkiye artık orta gelirli bir ülke konumuna geldi. Brezilya, Tayland gibi ülkeler arasında bordonun en üst düzeyinde değil ama tam orta yerinde bir ülke durumunda. Bu duruma son yıllarda geldik. Neye göre ölçüldüğüne çok dikkat etmek lazım ama tabii Türk parasının değerlenmesi ile alım gücü paritesine göre hesapladığımız zaman bile gerçekten tam manasıyla orta gelirli bir ülke, artık az gelişmiş ülke demememiz lazım. Diğer ülkelerle kıyasladığımız zaman bir de Türkiye'nin şöyle bir özelliği var, örneğin Macaristan, Polonya gibi ülkeler kişi başına gelir açısından bizden daha zengin. Ama tarım sektörünü saymadığınız zaman yani sadece imalat sanayisini saydığınız zaman Macaristan ile aşağı yukarı biriz, ortalama gelir açısından Romanya'dan, Bulgaristan'dan iyi durumdayız. Dolayısıyla gelir düzeyimizde hâlâ çok önemli olan tarım sektörünün yeterli ölçüde verimli olmaması gelir ortalamamızı ciddi bir şekilde aşağı çekiyor. Tarımdaki yapısal sorunlar ve tarımdaki verimlilik Türkiye'nin önemli bir sorunu.

● **Türkiye küreselleşen ekonomide hangi noktada?**

Türkiye dünya piyasalarından yararlanmada oldukça başarılı. Türkiye'nin ciddi bir hammadde

kaynağı olmadığı için ister istemez üretip satması lazım. Satınca da bütün bir dünyaya satmak gerekiyor. Yani belli bir piyasaya bağlı olup, ondan sonra o piyasada sorun yaşandığında zor duruma düşmemek için Çin'den Avrupa'ya, Güney Amerika'dan Amerika'ya, Japonya'ya kadar her tarafa ürettiğiniz malları, hizmetleri satabilmeniz lazım. Bunu büyük ölçüde yapıyoruz. Türkiye'nin ihracatı bu yıl yüz milyar dolara yaklaşacak, bu çok sevindirici bir olay. Dolayısıyla, Türkiye üretip satmak konusunda nispeten başarılı. Tabii ikinci bir şey de mümkün olduğunca iyi fiyata satmak. O da tabii bir marka, pazarlama meselesi. Ürettiğiniz bir malı seçerken orta ve uzun vadedeki piyasa durumunu düşünmeniz lazım. Herkesin sattığı bir malı ürettiğinizde fiyatı düşüyor, tabii kâr edemiyorsunuz. İşçiye de ücret ödeyemiyorsunuz ve satsanız bile çok başarılı bir üretim olmuş olmuyor. Daha ileri teknojilerle, daha iyi marka, daha iyi fiyatla satabileceğiniz malları ürettiğiniz zaman küreselleşmenin o büyük boyutlu pazarından azami derecede yararlanmış oluyorsunuz.

● **Türk insanı yabancı sermaye konusunda bazı endişeler taşıyor, sizce yabancı sermaye karşısında duyulan endişeler gerçekçi mi?**

Yabancı sermaye her yerde tartışılan bir konu, Fransa'da, Amerika'da. Hiçbir toplum her şeyin yabancılar tarafından alınmasını çok hoş karşılamıyor, ayrıca her şey de satılmıyor.

Bugünkü küresel ekonomide sermaye, hareketli bir sermaye, alınıp satılıyor. Eğer bu modelin içindeyseniz mümkün değil her şey Türk vatandaşlarının malı olsun demek. Hiç kuşkusuz dış üretime gelen, teknoloji getiren, piyasalarda daha fazla mal satmamıza yol açan yabancı sermayeyi kabul etmemiz, hatta buna sevinmemiz lazım. Çünkü yabancı sermaye iş yaratıyor, iş alanı yaratıyor, üretim yaratıyor, ihracatımıza yol açıyor. Dolayısıyla bu yararlı bir sermaye. Ama bazı sektörlerde de biraz dikkatli olmak lazım. Finans sektörü, banka sektörünün tamamıyla yabancılar tarafından satın alınmasını doğru bulmuyorum. Yabancı sermaye payı Türk Bankacılık Sektörü'nde çoğaldı, bir ara hiç yoktu. Bankacılık çok hassas bir sektör. Özellikle bir olumsuzluk anında, bir kriz anında Türk sermayesi yoğunluklu bankanın bulunması bence önemli. Her zaman Türk Devleti yabancı sermayeyi de Türk sermayesini de denetleyebilir. Ama hiçbir toplum tümüyle finans sektörünün yabancı sermayeye gitmesini kolay kolay kabul etmez, bizim de kabul etmememiz gerekir. Şu anda Türkiye finans sektörü o noktaya gelmedi, bir endişe, rahatsızlık duymamak gerekir fakat dikkatli olmakta yarar var.

● **Son olarak sıcak para konusunda görüşünüzü alabilir miyiz?**

Sıcak para kesinlikle tehlike olmaya devam ediyor. Türkiye'ye giren sermayenin artık yarısı üretimle geliyor. O iyi bir şey, sevinmek gerekiyor. Türkiye'de pozisyon alan insan aslında Türkiye'nin menfaatine. Yabancı bir yatırım aynı zamanda Türkiye'nin geleceğine de yatırımdır diye düşünüyorum ben. Sıcak para çok farklı bir olay. Üç hafta, üç ay geleyim bir kazanç edineyim ondan sonra çıkıp gideyim diyenler bunlar. Çeşitli açılardan bunu denetlemek gerekir. Bankaların sermaye pozisyonlarına dikkat etmek, açık pozisyonlarına, hatta şirketlerin açık pozisyonlarına biraz daha fazla dikkat etmek, aynı zamanda piyasalarda risk unsurlarını azaltan enstrümanları kullanmak gerekiyor. Yabancı sermayenin Türkiye'ye girişinde bir nevi vergiyi 2003'de koymak yararlı olduğuna inanıyordum, ama bunun zamanı şimdi geçti.

Kemal Derviş: "Oyunun Kuralları Daha Az Gelişmiş Ülkeleri Desteklemelidir"

Birleşmiş Milletler (BM) Kalkınma Programı Başkanı Kemal Derviş, uluslararası kuralların güçlüler tarafından yapıldığını belirterek, oyunun kurallarının daha az gelişmiş ülkelerin kalkınmasını desteklemesi gerektiğini söyledi

İstanbul'da gerçekleştirilen En Az Gelişmiş Ülkeler Toplantısı Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu'nun (DEİK) sabah kahvaltısında konuşan BM Kalkınma Programı Başkanı Kemal Derviş, ekonomide neler olup biteceğini tahmin etmenin zor olduğuna değinerek, bunu bir örnekle anlattı. Derviş, "1977-78 yıllarında bir arkadaşımla, Türkiye ihracatının 1,2 - 1,3 milyar doların üzerinde olup olmayacağı konusunda iddia girmiştik. Aradan geçen bu zaman diliminde ise 100 milyar dolar ihracat seviyesine ulaştık. Bu, ekonomide neler olup biteceğini kestirmenin ne kadar zor olduğunu gösteriyor" dedi.

Derviş, "En az gelişmiş ülkeler ve onların arasında en zayıf olanlara bakarken, doğru politikalar ve uluslararası destekle 30-40 yıl gibi bir süre zarfında büyük bir zaaf ve yoksulluktan, gerçek bir kalkınma ve varlığa, refaha ulaşabileceğimizi akılda tutmalıyız" diye konuştu. Günümüzde yoksulluğu ortadan kaldırmak için gerekli teknoloji ve know-how'ın bulunduğunu vurgulayan Derviş, sahip olunan teknoloji ve kaynaklar akılda tutulduğunda iki milyar kişinin aşırı yoksulluk içinde yaşaması için hiçbir neden bulunmadığını, bunun nasıl yapılacağının bilindiğini söyledi. Derviş, "ulusal ve uluslararası engellerin 20 yılda aşılabilmesi durumunda daha az gelişmiş ülkelerin de çok iyi kalkınma düzeyine ulaşabilir" dedi.

ULUSLARARASI KURALLAR GÜÇLÜLER TARAFINDA YAPILMAKTA

Uluslararası ve ulusal düzeyde özel sektörün katılımı olmadan böyle bir kalkınmanın mümkün olamayacağını ifade eden Derviş, özel sektör faaliyetlerinin, büyümenin motoru olması gerektiğini savundu. Derviş, "Bu etkinlik çerçevesinde az gelişmiş ülkeler ile Türk özel sektörünün bir araya gelmesi önemli bir fırsattır. Yirmi yıl önce Türk özel sektörünün bu ülkeleri tanımadığını ancak, sektörden bu ülkelerle ticaret yapmak isteyenler oluyordu. Bunun için buna izin verecek ulusal koşulların oluşması, hukuk devleti, saydamlık, iyi yönetişim gibi özelliklerin oluşmasında önem taşıyor" şeklinde konuştu.

"Bu hukuki altyapının yanı sıra uluslararası sistemde oyunun kuralları daha az gelişmiş ülkelerin kalkınmasını desteklemelidir" diyen Derviş, "Burada kat edeceğimiz çok mesafe vardır, çünkü uluslararası kurallar güçlüler tarafından yapılmaktadır. Müzakere gücü onlara aittir. Ticaret alanına bakarsa, ikili müzakere pozisyonlarına geçtiğimizde güçlülerin kendi görüşlerini dayatmaları çok daha kolaydır. Bu yüzden ticaretin liberalizasyonuna çok taraflı bir yaklaşımın çok önemli olduğunu düşünüyor ve bu yüzden Doha raunduna da büyük önem atfediyorum" dedi.

Çevre konusunda da çok taraflılığın büyük önem taşıdığını söyleyen Derviş, BM'in bu noktada önem taşıdığını, organizasyon, etkinlik, mükerrer faaliyetler gibi çeşitli sorunları bulunsa da BM'nin bir çerçeve oluşturarak, eşit üyeler olarak bir araya gelme fırsatının çözüm bulmada önemli olduğunu ifade etti.